

Aprob,
Avocatul Poporului

Victor Ciorbea

Raport
privind vizita desfășurată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8,
București

Sumar:

Prezentul Raport întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București și a unei petiții adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la asigurarea hranei și a asistenței medicale este structurat după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din discuțiile purtate cu persoane private de libertate încarcerate la momentul vizitei
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 alin. (1) coroborat cu art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului a aprobat efectuarea unei vizite inopinate și tematice referitoare la asigurarea hranei și a asistenței medicale în Centrul de Reținere și Arestare preventivă nr. 8 București, cât și într-o altă unitate similară aflată pe raza Municipiului București, aleasă aleatoriu. Vizita a avut în vedere și aspectele sesizate printr-o petiție adresată instituției Avocatul Poporului înregistrată cu nr.13062/2015, în care petentul a solicitat explicit ca întregul conținut al petiției să rămână confidențial.

La efectuarea vizitei în centrul de reținere și arestare preventivă au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului (doamna *Magda Constanța Ștefănescu* - Adjunct al Avocatului Poporului și doamna *Silvia Lobonțiu* consilier), domnul Dr. *Cătălin Iulian Chircoiu* - medic desemnat de Colegiul Medicilor din România și domnul *Mihai Ioan Popescu* - reprezentant al Organizației Neguvernamentale GRADO - Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din discuțiile purtate cu persoane încarcerate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, București

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București funcționează în incinta Secției 13 Poliție, București și este situat pe raza sectorului 3 al capitalei. Capacitatea maximă de cazare la norma de 4mp/persoană este de 17 locuri, la momentul vizitei fiind instalate 24 de paturi. Centrul custodia exclusiv bărbați. Referitor la personalul centrului, șeful Secției 13 Poliție a precizat echipei de vizită că, la nivelul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă, la momentul vizitei existau 13 posturi, **1 post fiind vacant, respectiv cel de șef al centrului.**

I. Referitor la hrană - potrivit prevederilor Regulamentului de Ordine Interioară al Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, „*dreptul la hrană este asigurat de locul de detenție*”. **Centrul nu dispunea de un bloc alimentar/punct de preparare a hranei**, prin urmare aceasta era furnizată de Penitenciarul București – Rahova, în baza unei convenții încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București. Totodată, **centrul nu dispunea de un spațiu special amenajat pentru servirea mesei, astfel că persoanele încarcerate mâncau în camere, în condiții improprii, datorate spațiului redus al camerelor de deținere**. Pentru fiecare cameră era asigurat un frigider de dimensiuni medii, în care persoanele custodiate în celula respectivă puteau să-și depoziteze alimentele fie primite prin pachete la sectorul vizite, fie achiziționate prin exercitarea dreptului la cumpărături.

Potrivit documentelor studiate în cadrul vizitei, hrana era furnizată o dată pe zi pe baza unui borderou tipizat, în care era menționat numărul total de persoane, existența sau nu a persoanelor alocate la normă de hrană specială (regim igienico-dietetic), precum și existența persoanelor de religie musulmană alocate la un regim de hrană specific; la primirea hranei se completa un formular cu numărul de porții recepționate. Regulamentul de Ordine Interioară avea următoarele specificații cu privire la dreptul la hrană: „*hrana este asigurată de locul de deținere de 3 ori pe zi, persoanele încarcerate au acces la frigiderele în care își depozitează alimentele, cu o jumătate de oră înainte de servirea fiecărei mese.*”

Nu s-au identificat înscrisuri sau registre în care să fie menționat conținutul meniului prevăzut pentru o zi, precum și ceea ce s-a recepționat, eventuale neconcordanțe între meniul anunțat și alimentele/preparatele primite în ziua respectivă.

Din discuțiile purtate cu persoane încarcerate a rezultat **că majoritatea preferă să mănânce produse alimentare primite prin sectorul vizită**, apreciind calitatea hranei ca nefiind întotdeauna corespunzătoare; unele persoane intervievate au susținut că nici nu au dorit vreodată să vadă mâncarea servită în cadrul centrului de reținere și arestare preventivă, li s-a transmis de către persoane custodiate de mai multă vreme faptul că hrana

nu era gustoasă. **Singurul aliment pe care îl acceptau toți cei cazați în centru era pâinea distribuită zilnic.** O singură persoană privată de libertate (cetățean străin) a susținut că mănâncă hrana distribuită zilnic în cadrul centrului, întrucât nu dispunea de mijloacele financiare necesare pentru a putea să-și cumpere alimente, iar familia nu avea posibilitatea de a-i aduce alimente prin sectorul vizită, singurele produse primite fiind cele oferite de colegii de cameră; aceasta a menționat că hrana era „*acceptabilă*”.

Personalul centrului a precizat în cadrul discuțiilor cu membrii echipei de vizită faptul că de multe ori a fost nevoit să arunce mâncarea recepționată întrucât persoanele custodiate refuzau s-o primească, hrănindu-se exclusiv din alimentele primite de la aparținători sau cumpărate. Nici unul dintre reprezentanții centrului de reținere și arestare preventivă cu care s-a discutat nu a degustat vreodată din hrana recepționată.

Au fost verificate de către medicul echipei de vizită probele organoleptice recoltate în ziua anterioară vizitei, reținând în raportul său că eșantioanele erau păstrate și etichetate corect, aspectul și gustul acestora fiind corespunzător. **Acesta a constatat că nu erau disponibile probele păstrate cu 48 de ore în urmă, conform legislației în vigoare, reținând că „nu existau mostre nici din mâncarea de dimineață și nici din cea de seară.”** S-au solicitat clarificări personalului centrului în legătură cu acest aspect, răspunsul fiind acela că masa se distribuia o singură dată pe zi, când erau aduse toate felurile de mâncare, rămânând la latitudinea persoanelor custodiate să aleagă ce anume consumă la masa de prânz, respectiv la masa de seară.

Vizita a fost astfel organizată încât desfășurarea sa să permită membrilor echipei de vizită să asiste și la momentul recepției hranei. Astfel, s-a constatat că **livrarea hranei pentru Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București a întârziat cu aproximativ două ore față de ora prevăzută pentru servirea mesei de prânz în programul zilnic.** Deși livrarea hranei întârziase semnificativ, personalul centrului nu a contactat penitenciarul care asigura prepararea și transportarea hranei, decât la insistențele medicului echipei de vizită. Hrana era livrată cu un mijloc de transport impropriu, care nu respecta reguli minime de igienă, în interiorul căruia nu era asigurată o temperatură potrivită pentru prevenirea infestării hranei așa cum reține și reprezentantul

organizației neguvernamentale participant la vizită. **Modul de predare și preluare a hranei a fost total necorespunzător** cu normele minime de igienă – hrana era răsturnată din recipiente de metal care prezentau un grad relativ avansat de uzură, în recipientele corespunzătoare ale centrului, iar la nevoie era folosit și un polonic care era întrebuințat pentru toate felurile de mâncare. Cei implicați în predarea și recepția hranei purtau mască, însă activitatea avea loc în parcare a secției de poliție, portierele microbuzului care transporta hrana fiind larg deschise spre stradă. În acest context, reprezentantul organizației neguvernamentale prezent în echipa de vizită a consemnat în raportul său că „nu existau proceduri cu privire la servirea mesei, respectiv la asigurarea de condiții minime de igienă pentru transferul hranei preparate, de la mijlocul auto la persoanele arestate [...]singura măsură de igienă este folosirea unor mănuși de către polițiști și a mănușilor și a măștii de către șofer [...]”.

Prin observație directă s-a constatat că **nu exista practic nici un control cu privire la ce cantitate de alimente, mai ales carne, este alocată/porție/persoană.**

Pâinea era depozitată în autoutilitară într-un dispozitiv metalic poziționat direct pe podeaua mijlocului de transport. S-au recepționat trei feluri de mâncare (ciorbă cu fasole, tocană de cartofi cu slănină, pilaf) al treilea fiind preluat exclusiv în urma insistențelor medicului echipei, reprezentanții centrului susținând că nu era necesar întrucât era un fel de mâncare care fusese adus și cu o zi înainte. Au fost preluate și alimente pentru masa de dimineața, respectiv biscuiți, margarină și peltea. Medicul echipei de vizită a degustat din toate felurile de mâncare distribuite și a făcut următoarele constatări „[...] gustul și modul de prezentare al alimentelor era incomparabil cu cel al eșantioanelor din ziua precedentă: zeama în care plutea slăcina avea un gust acrișor-sălciiu, iar orezul era cenușiu, în curs de alterare. Așa-zisa tocană de carne era un fel de ciorbă în care pluteau cartofi întregi și bucăți de slănină, dar care avea un gust destul de bun.” Acesta a reținut în raportul de vizită că **nu au fost respectate normele privind păstrarea eșantioanelor de alimente în vederea controlului, mâncarea nu a avut carne, ci doar grăsime – deci un conținut proteic apreciat ca insuficient**, existau mari discordanțe între

eșantioanele păstrate pentru control și calitatea mâncării recepționate în ziua vizitei, **transferul alimentelor fiind efectuat în condiții improprii.**

II. Referitor la asistența medicală – potrivit Regulamentului de ordine interioară a Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, dreptul la asistență medicală a persoanelor încarcerate se asigură ori de câte ori este necesar sau la cerere, cu personal calificat, în mod gratuit, potrivit legii. Asistența medicală primară la nivelul Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă este asigurată de medici și asistenți medicali din cadrul CMDTA „Nicolae Kretzulescu” București, iar asistența medicală ambulatorie se acordă numai la recomandarea medicului în baza unui bilet de trimitere la cabinetele de specialitate din rețeaua Ministerului Afacerilor Interne sau a Ministerului Justiției. Examenul medical se realizează la încarcerare, periodic în timpul încarcerării, la transfer, la punerea în libertate, la solicitare, precum și ori de câte ori este necesar.

În cadrul centrului **nu-și desfășura activitatea nici un medic sau asistent medical.** Pentru asistență medicală, persoanele custodiate erau prezentate la cabinetul medical din cadrul Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă. Pentru situații de urgență era apelat serviciul 112.

Din discuțiile cu personalul centrului a rezultat că solicitările persoanelor încarcerate referitoare la asistența medicală formulate în scris erau înregistrate într-un registru de cereri, ceea **ce nu se aplica și în cazul solicitărilor verbale.** Totodată, din studierea materialelor puse la dispoziție în timpul vizitei, a rezultat faptul că **nu existau mențiuni în registrul de cereri cu privire la modul de soluționare a cererilor de asistență medicală.**

În cadrul întrevederilor avute cu persoane custodiate (alese aleatoriu) acestea au precizat că, deși personalul centrului era receptiv la solicitările lor, la cabinetul medical care funcționează în cadrul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 (Arestul Central) **timpii de așteptare pentru consultații erau mari, iar medicația insuficientă** aspecte, de altfel, reținute și de către medicul echipei de vizită în raportul său.

De asemenea, o parte dintre persoanele cu care s-au purtat discuții au precizat că au beneficiat de consulturi de specialitate, însă **nu le-a fost comunicat un eventual plan de investigații ulterioare**. Una dintre persoanele intervievate a ținut să precizeze că, în opinia sa, gradul de adresabilitate la nivelul cabinetului medical este unul ridicat, iar asistenții medicali sunt suprasolicitați.

Cu titlu de exemplu – o persoană încarcerată în unitatea vizitată a solicitat verbal un consult medical acuzând dureri la nivelul antebrațului; a fost prezentată la cabinetul medical din cadrul Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă, **însă ulterior consultului nu i s-a mai comunicat dacă va beneficia de investigații suplimentare, sau de un consult efectuat de un medic specialist**. În cadrul vizitei, urmare a consimțământului explicit exprimat în scris de către persoana în cauză, a fost consultată fișa medicală a acesteia – **fișă aflată într-un plic sigilat**, anexată la dosarul personal. Astfel s-a constatat că **există un bilet de trimitere pentru investigații suplimentare care urmau a fi efectuate în ziua în care a avut loc vizita, despre care însă nu fusese informată nici persoana încarcerată, nici personalul centrului de reținere și arestare preventivă**.

În acest context menționăm că, potrivit Regulamentului de Ordine Interioară al centrului - secțiunea referitoare la dreptul la asistență medicală, „*informațiile rezultate din examenul medical vor fi arhivate în dosarul medical al persoanei private de libertate, aceasta având dreptul să își consulte acest dosar sau să primească fotocopii de pe acesta.*”, însă **din discuțiile purtate cu persoanele custodiate a reieșit că acestea nu aveau cunoștință despre faptul că au dreptul să-și consulte și/sau să solicite fotocopii ale documentelor ce au fost întocmite ca urmare a examenului medical**.

Medicul din cadrul echipei a consemnat în raportul întocmit ca urmare a vizitei faptul că **fișele medicale ale persoanelor încarcerate nu erau realizate în conformitate cu prevederile actualizate ale Procedurii privind activitatea medicală în centrele de reținere și arestare preventivă și nu aveau indicii privitoare la date antropometrice la încarcerare, în special nu aveau înscrisă greutatea corporală**. Acesta a menționat totodată că, în timpul vizitei, ca urmare a solicitării de a consulta Procedura privind

activitatea medicală, personalul **centrului a prezentat un exemplar dintr-o procedură emisă în 2012 pe coperta căreia era înscrisă mențiunea „abrogat”**. Precizăm că, Procedura în vigoare prevede la secțiunea V – „Descrierea procedurii”, capitolul 1 – „Măsuri la primirea în centrul de rețineră și arestare preventivă”, punctul 2.2 următoarele: „*întocmirea fișei medicale și completarea tuturor documentelor, (conform anexei 3) [...]*”; anexa 3 la Procedura mai sus menționată, la secțiunea „Starea prezentă la arestare” prevede rubricatură pentru date antropometrice, respectiv talie și greutate.

În timpul efectuării vizitei, cât și la finalul acesteia, au fost solicitate conducerii locului de detenție copii ale actelor normative referitoare la hrană și acordarea asistenței medicale, Regulamentul de ordine interioară, precum și copii ale unor acte din dosarele individuale ale persoanelor private de libertate, care și-au exprimat acordul în scris pentru consultarea acestora.

Conducerea locului de detenție a invocat necesitatea formulării unei solicitări scrise pentru punerea la dispoziție a copiilor documentelor menționate, deși potrivit prevederilor art. 4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare – ”Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

Față de cele expuse, având în vedere că privarea de libertate nu conduce la pierderea drepturilor fundamentale, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **Avocatul Poporului,**

RECOMANDĂ

**conducerii Secției 13 Poliție București în cadrul căreia funcționează
Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, București să
întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

1. întocmirea unui registru care în care să se consemneze meniul anunțat și alimentele/preparatele furnizate de Penitenciarul București – Rahova, în baza convenției încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București;
2. respectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor organoleptice;
3. pentru efectuarea demersurilor la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, pentru a aduce la cunoștință rezultatele constatărilor echipei de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, sub aspectul calității necorespunzătoare a hranei distribuită persoanelor custodiate de Penitenciarul Rahova;
4. examinarea posibilității de amenajare a unui spațiu pentru servirea mesei (eventual în serii) persoanelor custodiate;
5. respectarea convenției încheiată cu Penitenciarul București Rahova, sub aspectul îndeplinirii obligației de livrare a hranei, în timp util, astfel încât să poată fi respectat programul zilnic de servire a mesei conform prevederilor Regulamentului de Ordine Interioară, respectiv de trei ori pe zi;
6. asigurarea unor condiții de igienă corespunzătoare la efectuarea transferului hranei din mijlocul de transport în incinta centrului de reținere și arestare preventivă și identificarea unei modalități de a se asigura porții egale calitativ și cantitativ pentru toate persoanele încarcerate;

7. consemnarea în registrul de cereri inclusiv a solicitărilor verbale de asistență medicală, precum și a modului de soluționare a tuturor cererilor de asistență medicală formulate de persoanele încarcerate;

8. informarea corespunzătoare a persoanelor încarcerate cu privire la prevederile Regulamentului de Ordine Interioară referitoare la dreptul persoanelor private de libertate de a-și consulta dosarul medical și de a solicita și primi fotocopii ale acestuia;

9. efectuarea unor demersuri către autoritățile care au competență în asigurarea asistenței medicale pentru persoanele custodiate, astfel încât personalul centrului să fie informat cu privire la finalitatea administrativă a unui consult medical, respectiv programări pentru investigații/consulturi suplimentare, cu respectarea prevederilor privind confidențialitatea actului medical;

10. ordonarea corespunzătoare a documentației privind activitatea centrului de reținere și arestare preventivă astfel încât să se evite apariția unor confuzii privind procedurile în vigoare/abrogate.

11. efectuarea demersurilor care se impun în vederea ocupării postului de șef centru.

12. prelucrarea personalului în privința însușirii dispozițiilor art. 4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: "Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

București, 22 ianuarie 2015